

JURNALUL ZILEI

Universitatea din Amman a fost dotată de propagandă de la București cu „operele” Tovarășilor. Ambasadorul Iugoslaviei a oferit o recepție în cinstea Zilei Naționale a țării sale. Muncitorii de la „Hidromecanica” Brașov au raportat realizarea a 30 de obiective majore pe anul 1989.

Elena Ceaușescu. De asemenea, biblioteca universității a mai primit volume prezentând istoria, geografia și „dezvoltarea economico-socială” a României, precum și cărți de literatură și artă.

La ceremonie au participat cadre didactice și studenți. În cuvântul său de mulțumire, Mahmoud Al Samara, președintele universității, a subliniat că acest gest prietenesc exprimă dorința de extindere a raporturilor de cooperare rodnică statornicite între Iordania și România.

Opera lui Ceaușescu, la Universitatea din Amman

La Universitatea din Amman (Iordania) au avut loc ceremonii de remonștrare donării unui set de cărți semnate de Nicolae și Elena Ceaușescu.

(Continuare în pag. a II-e)

A FUGIT NADIA COMĂNECI

După încheierea lucrărilor Congresului al XIV-lea, Nicolae Ceaușescu era izolat complet pe plan internațional. România era ultimul stat comunist european condus de un regim conservator, după ce în ultimele luni liderii antireformatori ai țării din jur fuseseră schimbați. În acest context, Ceaușescu a mai primit o puternică lovitură de imagine în noaptea de 27/28 noiembrie: plecarea clandestină din țară a uneia dintre figurile-simbol ale României: gimnasta Nadia Comăneci.

Devenită o vedetă internațională de primă mărime imediat după ce a obținut prima notă de 10 din istoria gimnasticii, în 1976, la Olimpiada de la Montreal, Nadia Comăneci s-a aflat permanent în atenția regimului, care era interesat să se folosească de imaginea ei. Pentru a nu devia de la „linie”, activitatea ei a fost supravegheată îndeaproape. Bineînțeles, misiunea i-a revenit Securității. Inițial, această atenție a îmbrăcat forma unei protecții acordate sportivei în fața potențialelor pericole venind din partea unor teroriști, bolnavi psihici sau infractori de drept comun, ulterior Securitatea și-a extins supravegherea preventivă într-o acțiune vastă de urmărire în care erau incluși atât Nadia, cât și familia sa, prietenii, colegii, antrenorii.

În timp, această permanentă monitorizare, cumulată cu imixtiunile politice în activitatea sa profesională, precum și îngrădirea deplasărilor în străinătate, făcând, practic, imposibilă onorarea invitațiilor venite de la diverse organizații și foruri internaționale, a creat o stare de nemulțumire evidentă a sportivei.

Cu cât nemulțumirea sa devenea mai evidentă, cu atât restricțiile impuse de activități de partid și de Securitate deveneau mai severe. De exemplu, în ziua de 5 aprilie 1989, Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport a solicitat aprobarea pentru a se răspunde favorabil cererii televiziunii franceze Canal Plus de a se realiza un interviu cu Nadia Comăneci, antrenor federal la Federația Română de Gimnastică, de reporterul sportiv Christophe Roux, interviu programat în ziua de 7 aprilie 1989. Interviul urma să fie transmis la sfârșitul lunii mai 1989 în cadrul unei emisiuni despre marile gimnaste ale lumii, pe fondul unor imagini puse la dispoziție de Televiziunea Română. În ziua de 6 aprilie,

Știrea despre „fuga” Nadiei Comăneci în Occident a făcut rapid inconștientul lumii FOTO: REUTERS

de la cabinetul lui Emil Bobu, secretar al CC al PCR, s-a comunicat că nu se aprobă acordarea interviului.

În acest context, Nadia Comăneci nu a ezitat să-și manifeste nemulțumirea în cercul său de apropiați, fapt ce nu a scăpat atenției Securității, determinând-o să-și intensifice acțiunile de supraveghere. Cu toate acestea, temutei poliții politice i se rezervase o surpriză de proporții. La 29 noiembrie 1989, la ora 8:00, postul de radio maghiar Kossuth transmitea următoarele: „Marți, înainte de ora 6:00 dimineața, încă șase persoane au trecut frontiera prin zona Chișinău-Cris, conduse de un român care fusese arvinut dinainte. Vechea stea mondială românească Nadia Comăneci a lăsat

case bine aranjate, mașina nouă și a ales libertatea. S-a plâns că a primit foarte multe oferte din străinătate ca să fie antrenorează, dar nu a fost lăsată din țară ei nicăieri, în ultima vreme. În ultimii ani, nici măcar în Ungaria n-a putut să vină (...)”.

Știrea a bulversat practic aparatul de securitate, declanșând o adevărată alertă la București. Ce se întâmplase, de fapt? Cercetările efectuate de Securitate pentru elucidarea contextului în care Nadia a reușit să părăsească țara au condus la următoarele date:

La 4 noiembrie 1989 au intrat în România, prin PCTF Stomora Moravia, cu două autoturisme închiriate la Viena, cetățenii americani de origine română Panait Constantin, de 36 de ani,

cu ultimul domiciliu în București, și Talpoș Aurel, de 25 de ani, originar din Cenad, jud. Timiș. Aceștia părăsiseră România în iunie 1981, trecând fraudulos frontiera în Iugoslavia și stabilindu-se ulterior în SUA.

Scopul venirii în România a celor doi a fost acela de a scoate din țară pe Paraschiv Gheorghe, din București, Talpoș Gheorghe, Talpoș Dumitru și Talpoș Gabriela, din Sănnicolau Mare, jud. Timiș.

La 14 noiembrie 1989, Nadia l-a cunoscut pe Panait Constantin la aniversarea zilei de naștere a unei cunoștințe. Securitatea estima că, pe fondul nemulțumirilor și unor dificultăți financiare pe care le traversa, Nadia a acceptat propunerea acestuia

de a părăsi România.

În noaptea de 27/28 noiembrie 1989, grupul format din Paraschiv Gheorghe, Talpoș Gheorghe, Talpoș Dumitru, Talpoș Gabriela, la care s-au adăugat Nadia Comăneci, Marcu Monica-Maria și Bias Aurel-Adrian, a trecut fraudulos frontiera, fiind observat în dimineața zilei de 28 noiembrie pe pichetul de grăniceri din localitatea Kiszombor (Ungaria).

În aceeași dimineață, Panait Constantin și Talpoș Aurel au ieșit din țară pe la PCTF Nădlac, la bordul celor două autoturisme, și au preluat în ziua de 29 noiembrie grupul celor șapte persoane de la Hotelul Royal din Szeged, plecând ulterior spre Austria.

Florian Banu

Pașaport spre o viață liberă

Nadia Comăneci nu se gândise niciodată să fugă din România. E drept că nici ocazii nu prea avusese. „Tovarășii” îi tăiaseră toate deplasările din străinătate, mai ales după 1981, când antrenorul ei, Bela Karoly, a rămas în SUA. În calitate de membră a Federației Române de Gimnastică nu putuse onora niciodată nenumăratele solicitări de a participa, ca invitat sau ca arbitru, la concursurile sau demonstrațiile „din afară”. „Are alt program”, venea invariabil răspunsul de la București. Asta în timp ce marea campioană nici măcar nu avea în casă un pașaport. Documentul se găsea bine pus la păstrare, la federație. Între 1984 și 1989, o singură dată a fost lăsată să plece la un concurs în străinătate. „M-au lăsat la Jocurile Bunevoinei de la Moscova, ca arbitru. Dar de la Moscova nu puteam să plec, nu?”, își amintește Nadia.

Planul de plecare

Gândul să fugă din România i-a încolțit în minte în noiembrie 1989. „Era chiar înainte de Congres. Am fost la o petrecere, am cunoscut pe cineva care ajuta mai multe persoane să fugă din țară. Era o atmosferă diferită, am ascultat ce povestește și mi-am spus că trebuie să încerc. Fratele meu este cel care mi-a spus că, dacă am ocazia, trebuie să încerc să plec, pentru că aici nu am ce să fac, n-am ce căuta. Insa, până să-mi propună acea persoană, nu mă gândisem niciodată. Eu sunt o persoană realistă și știam că, dacă visez că plec, asta nu înseamnă că se și poate”, povestește fosta gimnastă. Au trecut cinci zile. Timp în care și-a pregătit, și-a calculat plecarea. Timp în care a lipsit de la federație, unde oamenii începuseră să pună tot felul de întrebări. A decis că trebuie să se

miște cât mai repede, iar urmele lăstate de tensiunea acelor momente nu s-au șters nici azi. „Eu eram atunci într-o asemenea stare încât nu-mi mai amintesc mare lucru din ce se întâmpla. Pot să spun însă că, dacă vorbim despre riscurile și despre sacrificiile pe care le faci într-o viață de sportiv, nimic nu s-a comparat cu cât de greu mi-a fost să plec.”

Sfatul fratelui

Dintre toate persoanele din jurul ei, Nadia nu s-a sfătuit despre această plecare decât cu fratele ei, Adrian. Iar el i-a promis că o va conduce până la Timișoara. Știa că de acolo se pleacă spre Sănnicolau Mare, unde se trece în Ungaria numai dacă ești suficient de norocos să nu te prindă. Știa că, dacă trece și aude zgomote, nu trebuie să fugă, pentru că grănicerii vor începe să tragă. „Acum, când mă gândesc, mi se pare un film de groază”, spune Nadia. Atunci însă era atât de convinsă că trebuie să plece, că nu are încontro, încât toate riscurile nu au avut nici o importanță. Din Timișoara s-a dus, împreună cu fratele ei, în Sănnicolau Mare. „Aici era o problemă: cei care intrau în oraș și treceau de o anumită zonă erau controlați, li se verificau actele, pentru că se știa că cei mai mulți vin aici ca să fugă. Așa că noi am intrat și am ieșit de câteva ori, ca să vedem care este situația.”

Cea mai dureroasă amintire legată de fuga din România este pentru Nadia despărțirea de fratele și de cumnata ei, chiar în seara plecării. Se întâmpla la Timișoara, la restaurantul unui hotel. Aici a stat pentru ultima dată, se pregătise, și-a calculat plecarea. Timp în care a lipsit de la federație, unde oamenii începuseră să pună tot felul de întrebări. A decis că trebuie să se

(Continuare în pag. a II-e)

Securitatea a început compromiterea „Corinei”

Imediat după fuga Nadiei Comăneci, Securitatea a inițiat măsurile „specifice” pentru contracararea efectelor dezastruoase ale acțiunii fostei sportive asupra imaginii regimului de la București. Direcția I, unde exista așa-numita „mapă de protecție” a Nadiei, a intrat în alertă imediat după aflarea veștii părăsirii țării de sportivă. Șeful direcției, colonelul Gheorghe Rațiu, a întocmit un raport către conducerea Direcției Securității Statului (DSS), în care propunea ca „în scopul cunoașterii, prevenirii și contracarării acțiunilor Nadiei Comăneci, a rudelor și legăturilor sale din țară, precum și pentru neutralizarea unor activități ostile, antiromânești, inițiate din

exterior” să se înceapă urmărirea informativă a Nadiei Comăneci, a persoanelor care au ajutat-o să plece din țară și a rudelor acestora. Dosarele de urmărire informativă urmau a fi lucrate conform competenței teritoriale și în raport de obiectivele și instituțiile în care persoanele vizate își desfășurau activitatea. Sediul cazului, cu numele conspirativ „Corina”, se afla la Direcția I. Inspectoratele Județene de Securitate Bacău, Bihor, Timiș și Securitatea Municipiului București, precum și Direcțiile I și a III-a trebuiau să elaboreze în cel mai scurt timp planuri de măsură.

(Continuare în pag. a II-e)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Voiau să mă bage la ilicit”

Ion Câmpeanu avea 52 de ani în 1989 și era angajat la Tipografia Filaret; astăzi umblă cu o sacosă de rafie în mână, trăind un picior. Haina cu care e îmbrăcat, o pufoacă cenușie care-i vine până la genunchi, amintește de halatul pe care trebuia să îl îmbrace la serviciu. „Toată viața am lucrat ca tipograf și linotipist și împreună cu soția am reușit să adunăm pe la sfârșitul lui 1989 un capital de 120.000 lei, bani pe care ne-am gândit să nu-i ținem în casă și i-am dus la CEC, cu gândul că poate luăm și ceva dobândă la el. Serviciul meu era la Filaret; tipăream cărți, dar și calendare bisericesti când se

apropia anul nou. Era mereu rost de muncă în plus și, normal, și de bani peste salariu. La un moment dat am făcut și o grevă, noi și cei de la Casa Scînteii, prin 1962 cred că era, pentru că nu ne luaserăm sporul de 5%, care ni se cuvenea de drept, pentru că aveam o meserie grea, lucram cu plumb. Mă chinuiam destul pentru banii ăia. Să culegi 60.000 de semne stând în picioare nu era deloc ușor. Stăteam când într-un picior, când în celălalt. La un moment dat nu mai puteam, dar n-aveam ce să fac, trebuia să continui să culeg literă cu literă. De pe urma muncii m-am ales cu artrită și de-abia merg. Am pro-

bleme și cu ochii. Departe vād foarte bine, dar aproape – mai deloc. Când mănânc o ciorbă de fasole trebuie să îmi pun ochelarii să văd și eu ce bag în gură. Dar, asta e, la 72 de ani încă sunt bine. Să revin la ceul ăla de 120.000 lei. Bineînțeles că nici nu apucaserăm bine să depunem banii și ne-am trezit la ușă cu doi milițieni, de la economic cred că erau. Suma li se păruse suspect de mare și voiau să mă bage la ilicit. Noroc că eu sunt tipicar: aveam într-un dosar adunate toate chitanțele cu sumele de bani pe care le încasasem din muncă cinstită.

(Continuare în pag. a II-e)

CALENDAR

28 noiembrie (marți)

Soarele a răsărit la 7:28, a apus la 16:39
Luna a răsărit la 7:46, a apus la 16:12
Sărbătoare creștină: Sf. Cuv. Ștefan cel Nou; Sf. Mc. Irinarh

S-a întâmplat la

28 noiembrie 1989

- În perioada 13-27 noiembrie, la Moscova s-au desfășurat lucrările primei sesiuni sovieto-chineze a grupurilor de experți diplomați și militari care au examinat principiile de bază ale reducerii reciproce a trupelor în regiunea de graniță
- Lucrările unei noi reuniuni a Comisiei tripartite de supraveghere a procesului de reglementare a situației din sud-vestul Africii, din care făceau parte Angola, Cuba și RSA, au început luni în localitatea sud-africană Sambonani.

Ramona VINTILĂ

Agenda Elenei Ceaușescu

Veștile din țările frățești au continuat. După Praga, la Bratislava a fost altă plenară extraordinară a conducerii comuniștilor slovaci care au decis, de asemenea, convocarea unui congres extraordinar al PC Slovac în ianuarie 1990. Iar la Moscova, înaintea plecării la întâlnirea cu Papa de la Roma, Gorbaciov prezidase ședința unei comisii de elaborare a proiectului unei noi constituții pentru URSS.

La București, marți 28 noiembrie, s-a ținut altă ședință, la săliță, cu Nicolae Ceaușescu (între orele 9:35-11:00). O a doua ședință prezidată de Ceaușescu în sala CPEx a fost și după-amiaza (orele 16:25-17:00). La aceasta din urmă a fost menționată și tema – contracte pentru export pe luna decembrie.

Să fi vorbit Elena Ceaușescu mai mult la telefon în acea zi? Ori poate să fi asistat la întrevederile de la Cabinetul 1? Căci în biroul ei primirile consumate au fost puține: Silviu Curticeanu (11:45-11:50), Ion Stoian (11:47-11:50),

Ion Coman (11:52-12:30), Ion Ursu (12:55-13:03) și Ilie Matei (17:20-17:40).

Mai mult l-a reținut pe secretarul CC (alt general!) Ion Coman. Fusese și el „descoperit” de Ceaușescu în vremea când răspundea de armată. Născut în 1926, în Teleorman, la 10 ani Ion Coman era deja ucenic într-un atelier de cizmărie. Propus de Direcția Superioară Politică a Armatei pentru a urma cursuri militare la Moscova, Coman a refuzat. Motivația oferită – poate învață foarte bine și în țară – îi va fi plăcut mult lui Ceaușescu. A intrat în CC în 1965, în CPEx era din 1979, iar în Secretariatul CC din 1980. Părerea acestuia apropiat cu vechime despre greșelile care-au adus sfârșitul Ceaușesților a fost următoarea: „În ultimul an, el se cam izolase. Nu mai era cel pe care-l cunoșteam în urmă cu 10-15 ani înainte. Și s-a acceptat darea unor atribuții mult prea mari pentru nivelul de pregătire și experiență al Elenei Ceaușescu”.

Lavinia BETEA

Întâlnirea Bush – Gorbaciov din Malta și Lech Walesa, spaima ministrului de Externe al lui Ceaușescu

Abia instalat în luna noiembrie 1989 ca ministru de Externe al Republicii Socialiste România, Ion Stoian s-a arătat nerăbdător să demareze acțiuni pentru transpunerea în practică a hotărârilor Congresului al XIV-lea al PCR. La ședința Biroului executiv al Consiliului de conducere al MAE pe care l-a convocat la 28 noiembrie 1989, a avut însă o mare supărare, și anume faptul că un ambasador român i-a cerut instrucțiuni cum să se comporte la o recepție unde urma să vină și Lech Walesa, liderul sindicatului polonez „Solidaritatea” și simbolul opoziției

din Polonia. „Ce credeți că întreabă ambasadorul nostru, rog instrucțiunile dv. Cum adică, el crede că s-a schimbat politica României?! Cum adică îmi cere instrucțiuni să participe la o întâlnire cu Walesa, cum adică? Putea să dea o informare în felul acesta: «Walesa vine, ambasadorul polonez dă o recepție, a invitat corpul diplomatic, vă informez că am refuzat, nu voi da curs invitației», or, el pur și simplu ne cere «instrucțiuni»? (...)

(Continuare în pag. a IV-e)

JURNALE PERSONALE

28 NOIEMBRIE

Am fost ieri la mult stimulat tov. Dulea, care era numai unt și miere și care a aprobat participarea „Secretului” la Festivalul de la Berlin. Câteodată e bine să faci scandal, ca să-ți știe de frică. Desigur, a contat și amenințarea mea, că n-am să le dau filmul. Dar nu asta mă interesează acum, ci faptul că „Secretul” va pleca la Berlin, unde se pare că are ceva șanse să fie selecționat.

Alexandru Tatos, Pagini de jurnal. Ediție alcătuită de Liana Molnar-Tatos, București, Editura Albatros, 1994, p. 545

Ger. Zăpadă viscolită, începând de la piața Moghioros până la Academia Militară și mai jos, la Cotroceni, mii de tineri și copii, topăind de frig, zgrîbulți, cu pancarte în mâini, fotografiile Ceaușesților, cu lozinci despre fericirea ce ni-i dată să-l avem pe „geniul carpatin” drept călău, stau pâlcuri-pâlcuri, adunați unii într-alții, tremurând și răzând și vorbind (sunt doar tineri!) să vină el prin cartier, într-una din vizitele lui obișnuite ca să-și cunoască mai bine „poporul”.

(Continuare în pag. a II-e)

Mr. Stanescu

SECURITATEA A ÎNCEPUT COMPROMITEREA „CORINEI”

(Urmare din pag. 1)

Pentru realizarea sarcinilor, trebuia asigurată o colaborare strânsă cu Unitățile speciale „T”, „F” și „S”, precum și cu UM 0544, UM 0195 și Serviciul „D”. La începutul lunii decembrie 1989, Direcția elabora un prim plan de măsuri în cazul „Corina”. În vederea, influențării pozitive, descurajării și compromiterii celei în cauză, contracarării și neutralizării încercărilor de angrenare în acțiuni de natură a leza securitatea și interesele statului”, se avea în vedere „realizarea unui control informativ cuprinzător și permanent asupra rudelor și legăturilor apropiate ale persoanelor implicate în caz”.

Mai precis, se deschidea un dosar de urmărire informativă (DUI) pentru Nadia Comăneci de către Direcția I, iar pentru mama sa, Comăneci Alexandrina Ștefania, fratele său, Comăneci Adrian, precum și pentru Panait Constantin, pentru mama acestuia și pentru Paraschiv Gheorghe erau deschise DUI-uri separate de Securitatea Municipiului București. Tatăl Nadiei avea deschis un DUI la Securitatea județului Bacău, iar Talpoș Aurel și ru-dele acestuia aveau DUI la Securitatea județului Timiș.

Se avea în vedere „încadrarea informativă corespunzătoare la domiciliu, la locurile de muncă și în mediul de relații pentru a se realiza cunoașterea temeinică a comentariilor, activității și intențiilor și prevenirea promptă a oricărui acțiuni ostile”.

Informațiile obținute prin sursele umane erau completate de informațiile furnizate de mijloacele tehnice. În acest sens, era prevăzută introducerea „mijloacelor speciale „T” complexe fixe la domiciliul rudelor și legăturilor apropiate ale Nadiei Comăneci”, precum și folosirea mijloacelor mobile, în anumite momente operative.

Pe lângă interceptarea convorbirilor, se preconiza „identificarea și preluarea sub control a tuturor canalelor de legătură cu Nadia Comăneci și cu alte persoane din străinătate care prezintă interes în caz și prevenirea ajungerii în exterior a unor date nedestinate publicității despre cea în cauză”.

Împreună cu UM 0544 și cu Serviciul „D”, ofițerii Direcției I urmau să acționeze „pentru temperarea și determinarea celei în cauză să nu se dea la acțiuni ostile”. Pentru aceasta, membrii familiei Nadiei (mama, tatăl și fratele) urmau să fie „influențați pozitiv” atât în discuțiile directe cu ofițerii de Securitate, cât și prin factorii de conducere de la locul de muncă al acestora. În cazul în care Nadia îi contacta, urmau să o sfătuiască „să adopte o atitudine corectă și să nu se angreneze în activități anticomuniste”, insistând asupra faptului că autoritățile nu au luat nici un fel de măsuri asupra lor, ei continuând să-și desfășoare activitatea la aceleași locuri de muncă.

În același scop, se avea în vedere selecționarea și instruirea unor surse și persoane de încredere din mișcarea sportivă și din relațiile sale apropiate care, pe baza unui „instrucțiu adecvat”, să ia legătura cu Nadia, „sub control (...) prin canalele ce vor fi stabilite”, și să acționeze „pentru temperarea, influențarea și, după caz, descurajarea acesteia”.

Nu era pierdută din vedere nici măsura de compromitere și discreditare a Nadiei în fața organismelor sportive internaționale și a opiniei publice. Pentru aceasta, Serviciul „D” trebuia să elaboreze o „notă cu datele compromițătoare (...) și material de natură a demonstra caracterul aventurist al acțiunii întreprinse”. Conținutul notei urma a fi plasat unor an-

Nadia a fost cea mai tânără româncă distinsă cu titlul „Erou al Muncii Socialiste”

FOTO: AGERPRES

gajați și colaboratori ai posturilor de radio și presei din străinătate, precum și în mediul emigratilor. De asemenea, „variantele respective vor fi lansate direct, telefonic ori în scris și unor persoane din străinătate, cunoscute că sunt folosite în culegerea de informații despre țara noastră”.

De asemenea, Securitatea, intuind faptul că ziaristi și reporterii de televiziune din străinătate îi vor aborda pe reprezentanții României la diverse competiții internaționale, a elaborat la 11 decembrie 1989 o „Notă cu unele probleme ce pot fi abordate de persoane din CNEFS (sportivi și tehnicieni) și din Federația Română de Gimnastică în legătură cu Nadia Comăneci”. Pentru a ilustra modul în care Securitatea a încercat să minimizeze și să explice părăsirea României de unul dintre „produsele-simbol” ale regimului, vom reproduce câteva pasaje din acest document.

1. Nadia era o sportivă cu mare popularitate în țară, stimată și apreciată. Rezultatele ei au fost urmarea condițiilor create de statul nostru tineretului, pentru a-și pune în valoare talentele;

2. Federația de Gimnastică și factorii de conducere din sport s-au preocupat tot timpul de viața și activitatea acesteia, precum și de viitorul ei profesional. A fost ajutată să urmeze cursurile Institutului de Educație Fizică și Sport. A urmat cursurile organizate în țară pentru obținerea brevetului de arbitru internațional.

3. Din veniturile substanțiale realizate, Nadia Comăneci a cumpărat o

casă confortabilă, mobilă de valoare cu piese unice, autoturism și alte multe bunuri de valoare;

4. I s-a asigurat o muncă corespunzătoare (scl), fiind încadrată antrenor la lotul de gimnastică pentru junioare, plecând de multe ori cu acest lot sau individual în străinătate, la competiții;

5. În fiecare an a efectuat deplasări în străinătate. Anul acesta a fost în Cuba și urma să se deplaseze în Spania și în URSS. În anii precedenți a fost în Ungaria, Bulgaria, Elveția, la Universiada de la Edmonton (Canada), la Jocurile Olimpice de la Los Angeles, Campionatele Europene de la Moscova etc. (...);

8. Nadia avea tot ce-i trebuia ca să ducă o viață bună și confortabilă. Cu unele excepții, nu a avut conflicte în relațiile de muncă cu colegii de lot și nici cu sportivii. Cu Bela Karoly, în timpul cât au lucrat împreună, relațiile au fost reci, fiind dominate de o antipatie reciprocă, puternică;

9. Federația o pregătea în perspectivă pentru a depune candidatura sa (în locul Mariei Simionescu) ca membru în Comitetul tehnic feminin al Federației Internaționale de Gimnastică și urma să ocupe, după pensionarea Liei Manoliu, funcția de vicepreședinte al Comitetului Olimpic Român;

10. Plecarea ei a surprins și este de neînțeles ce a determinat-o să facă un asemenea gest, dezastrat de toți cei care lucrează în sport, de prietenii și de membrii familiei sale. Toți cei care o cunosc consideră că ea a fost coruptă, atrasă cu promisiuni și minciuni de

persoane străine, aventuriere, care urmăseau obținerea de profituri de pe urma renumelui ei, denigrarea și compromiterea bunelor rezultate ale sportului românesc”.

Evident, prăbușirea regimului comunist de la București în urma evenimentelor din Decembrie 1989 a pus capăt măsurilor preconizate de Securitate. Cazul Nadiei Comăneci și reflectarea sa în presa internațională a sfârșitului de an 1989 predispu la o serie de reflecții atât asupra evoluției sistemului politic din România anilor '80, cât și asupra modului în care armele neletale ale războiului mediatic pot juca un rol decisiv în câștigarea confruntărilor politice.

Astfel, pe un prim palier al concluziilor, se reliefează faptul că regimul comunist, după scurta perioadă de susținere populară și legitimare națională după perioada 1964-1972, își atinsese limitele încă de la începutul deceniului al nouălea. Suspiciunea paranoică și tendința de a controla fiecare segment al vieții sociale a condus aparatul de represiune la o disipare a forțelor și la crearea unei antipatii generalizate în rândul populației. Până și o gimnastă de talia Nadiei Comăneci făcea obiectul unei supravegheri riguroase, iar opiniile sale, politice sau nu, erau atent censurate și analizate. Libertatea de gândire, ca și libertatea de mișcare peste hotare, deveniseră produse de lux pentru cvasitotalitatea populației, regimul abandonându-și treptat măștile seducătoare adoptate de-a lungul timpului, în favoarea orto-

doxiei politice de tip marxist-leninist. Nici măcar simbolurile de altădată ale „superiorității orânduirii socialiste” nu mai erau imune la măsurile polițienești de verificare a fidelității față de regim și nici față de acestea ideologiei regimului nu mai acceptau prezumția de inocență politică.

Pe de altă parte, episodul fugii Nadiei Comăneci din România s-a dovedit o adevărată mană cerească pentru serviciile speciale occidentale care monitorizau și încercau să dirijeze în sensul dorit evoluțiile politice din statele socialiste. Încă de la jumătatea anilor '80, mass-media occidentale focalizaseră analizele pe situația din România, țară condusă de cel mai conservator lider comunist. Difuzarea de posturile de radio Europa Liberă, Vocea Americii și BBC a unor ample fragmente din cartea lui Ion Mihai Pacepa, „Orizonturi roșii”, a fost secundată la scurt timp de vasta campanie declanșată în jurul proiectului de sistematizare a localităților rurale. Evoluțiile spre democrație din celelalte state de după vechea Cortină de Fier erau permanente contrapuse închistării în dogmele marxist-leniniste manifestată de conducerea de la București. Devenea tot mai clar că schimbarea în România nu se va putea produce pe cale pașnică, dintr-o multitudine de motive (absența unui grup reformator credibil la nivelul conducerii partidului, absența unor cercuri disidente de anvergură la nivelul elitelor intelectuale, controlul strict al Securității asupra populației).

Florian Banu

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Aniversarea Zilei naționale a Iugoslaviei

Boro Denkov, ambasadorul Iugoslaviei la București, a oferit o recepție cu prilejul Zilei naționale a acestei țări. Au participat Gheorghe Oprea (membru al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR, prim-viceprim-ministru al Guvernului), membri ai conducerii unor ministere și instituții centrale, adjuncți de șefi de secție la CC al PCR, activiști de partid, ofițeri superiori, oameni de cultură și artă, ziaristi. De asemenea, au fost prezenți șefi de misiuni diplomatice acreditați la București.

Felicitări noului președinte al Libanului

După moartea lui Rene Mueawad, Libanul avea un nou președinte în persoana lui Elias Hraoui. Cu ocazia investirii sale, Nicolae Ceaușescu i-a trimis o telegramă de felicitare: „Cu prilejul alegerii dumneavoastră în funcția de președinte al Republicii Libaneze, vă adresez sincere felicitări, împreună cu cele mai bune urări de sănătate și succes deplin în funcția de mare responsabilitate ce v-a fost încredințată. Îmi exprim cu acest prilej convingerea că, prin realizarea reconcilierii naționale și a unității tuturor forțelor politice și sociale, indiferent de orientările lor ideologice, confessionale sau de altă natură, se vor asigura pacea, independența, suveranitatea, unitatea și integritatea teritorială ale Libanului. Sunt încredințat că relațiile de prietenie și colaborare dintre România și Liban se vor dezvolta în continuare în interesul popoarelor român și libanez, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale”.

Performanțe pe calea ferată

La Stația CFR Piatra Craiului din cadrul Regionalei CFR Cluj, indicatorii de plan au fost îndepliniți în conformitate cu angajamentele luate în fața secretarului general al Partidului. Astfel, planul de transport pe octombrie înscrise rezultate „demne de consmnat”: realizările la indicatorul tone nete expediate atingând 124%, iar la călători expediți — 104%. Toate acestea în condițiile în care regularitatea circulației fusese asigurată la nivelul prevederilor. Să nu fi avut oare trenurile personale întârzieri pe raza stației Piatra Craiului? Greu de crezut. Cefeștiții de aici mai aveau și alți „indicatori” cu care să se laude: exporturile de mobilă. Conform raportări-

lor oficiale, de la Piatra Craiului au plecat spre Japonia, Canada, RFZ transporturi peste plan, realizându-se depășiri cu 10%. Ca un minus se menționa timpul alocat staționării vagoanelor la încărcare-descărcare. Însă această deficiență era perfectibilă, asigurând responsabilități unități, urmând ca la viitoarea raportare să fie declarată rezolvată. Evenimentele au făcut ca peste nici o lună să nu mai fie nevoie de justificări ale activității către partid...

30 de obiective îndeplinite

Muncitorii de la Întreprinderea „Hidromecanica” Brașov au raportat realizarea, în cinstea Congresului tocmai încheiat, a celor 30 de obiective majore din programul de organizare și modernizare a fabricației. Nicolae Ardelean, secretar adjuncț al comitetului de partid din întreprindere, estima eficiența acestora la 50.000.000 de lei producție-marfă. De asemenea, se realizaseră economii de aceeași valoare la cheltuielile de fabricație. Dintre obiectivele îndeplinite, un rol deosebit îl avea mecanizarea operațiilor în sectoarele calde. Era vorba despre transportul fontei lichide pentru turnare continuă, realizat de un colectiv mecanic condus de subinginerul Anton Bitu, și de modernizarea cupetoarelor de tratament termic, prin montarea unor arzătoare autoregatoare, obiectiv realizat de colectivul condus de ing. Liviu Moldoveanu.

Aparate de sudură cu ultrasunete

La final de an, Întreprinderea „Electrotimis” din Timișoara a realizat trei noi tipuri de instalații pentru curățat, prelucrat și sudat cu ultrasunete, care fuseseră deja asimilate în fabricație. Astfel s-a reușit devansarea termelor de producție stabilite. Tot în avans a fost omologată și introdusă în fluxul fabricației o nouă mașină de sudat mase plastice cu ultrasunete. O altă performanță era finalizarea și livrarea mai devreme decât era prevăzută a setului de opt mașini de curățat cu ultrasunete, considerate de extremă necesitate pentru programul de integrare a fabricației ceasurilor cu cuarț la o întreprindere beneficiară din țară. Și tot mai devreme decât era planificată a fost executată o instalație modernă de control cu raze X a anvelopelor radiale pentru autovehicule prin care timpul de control se reducea cu 40%, paralel cu creșterea calității operațiilor respective și cu diminuarea consumului de materiale tehnologice.

Ilariu IJU

DIN ARHIVA MINISTERULUI DE EXTERNE

Postul prim-ministru polonez Rakowski, audiat de comisia extraordinară

Informarea Ambasadei României la Varșovia către Ministerul Afacerilor Externe

28 noiembrie 1989, ora 08:00
Tovarășului Constantin Oancea
După cum ați fost informat, actualul Seim al RPP a ales o comisie extraordinară, care să analizeze activitatea fostului Guvern condus de M. Rakowski.

Audiat de comisia extraordinară, M. Rakowski, în declarația făcută cu acest prilej, a respins acuzațiile ce i se aduc, arătând următoarele:

- teza privind irosirea ultimilor 45 de ani din istoria Poloniei este falsă și constituie o ofensă la adresa întregii generații de polonezi;

- televiziunea să permită foștilor membri ai Guvernului Rakowski să prezinte, pe larg și fără manipulații, situația în care a activat guvernul respectiv, având în vedere că aceeași televiziune, de multă vreme, prezintă activitatea fostului guvern ca necesară;

- Guvernul Rakowski a moștenit o datorie externă, lipsa de progres în negocierile cu FMI și Banca Mondială, ca ieșirea din criza necesită cel puțin câțiva ani sacrificii;

- Guvernul Rakowski a făcut o cotitură în sistemul economic polonez, actualul Guvern continuă, de fapt, programul început de Guvernul Rakowski și, ca și cel anterior, afirmă că ieșirea din criza necesită cel puțin câțiva ani sacrificii;

- actualul Guvern continuă, de fapt, programul început de Guvernul Rakowski și, ca și cel anterior, afirmă că ieșirea din criza necesită cel puțin câțiva ani sacrificii;

astfel că actualul Guvern continuă ceea ce a fost început;

- ritmul schimbărilor trebuie să fie în continuare moderat, actualul Guvern a anunțat un tempo ridicat;

- Rakowski consideră că a făcut o greșală politică fiind de acord, în ultimele zile ale activității Guvernului său, cu începerea procesului de transformare a economiei alimentare în economie de piață;

- de asemenea, Rakowski este de părere că este imoral ca unul din partenerii de la „Masa rotundă” (PMUP) să fie tras la răspundere, atâta vreme cât acolo au fost stabilite principiile continuării politicii economice;

- este o lipsă de înțelegere politică imputată făcută Guvernului Rakowski că a dus economia „la catastrofa”. Aceasta lovește, ricoșând, în Guvernul Mazowiecki, deoarece, de când a început activitatea Guvernului actual, situația economică s-a înrăutățit serios.

Vă vom informa în continuare cu aspectele ce vor apărea în acest caz, prin care reprezentanții „Solidarității” din Senat și Seim urmăresc compromiterea lui M. Rakowski și a formației sale din fostul Guvern.

Ion Teșu
Document din volumul: 1989 - Principiul domeniului. Prăbușirea regimurilor comuniste europene, Editie de Dumitru Preda și Mihai Retegan, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000, p. 346-347

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Voiau să mă bage la ilicit”

(Urmare din pag. 1)

S-au dus și la Filaret și au verificat, dar totul era în regulă și nu au avut ce să îmi facă. Eram eu hot? Aștia de azi sunt hoți, și cât fură și nu-i prinde nimeni, ba încă îi mai și vezi în fiecare seară la televizor. Plănuțiam, eu și soția, de banii ăia să ne cumpărăm o mașină, poate o Dacie sau poate vreo mașină străină un pic mai scumpă, un Wartburg, de exemplu, și în concedii să mergem și noi prin țară, să mai vedem una-alta, că de mare în fiecare vară eram cum sătui. Nu zic că nu era bine, aveam trei mese asigurate, că mergeam prin bilete, și la hotel erau condiții bune. Dar a venit Revoluția, au venit altele necazuri pe capul nostru și nu iam mai apucat să ne luăm mașina, iar banii s-au dus pe altele.”

(a consmnat Irina MUNTEANU)

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

E ora 9:00 și el va trece probabil pe la 12:00 sau 13:00! Și de ce? Doar așa, când trece el, să vadă cum îl aclamă poporul, oricât ar fi de ger. Unii sunt îmbrăcați în alb, ca ingerii, cei mai mari în treninguri albastre de sportiv.

Dintr-o mașină coboară buluc ciobani și ciobănițe, cu steaguri și poze. Troleibuzul în care sunt eu se oprește în stație, chiar în dreptul unui grup de aclamatori, și iată, ochii mei („Slobozești, Doamne, pe robul tău, că văzura ochii mei mântuirea Ta!”) da, da, ochii mei, uitându-se țintă în ochii celui din tablouri, cum dracu' s-a nimerit chiar în fața mea, ochii lui îngropati în obraji grași, privindu-mă, surzându-mi, mă sperii, parcă s-a oprit chiar el în carne și oase.

din mers și și-a lipit ochii de geamul autobuzului să mă vadă mai bine, să mă țină minte. Groaznică această clipă a ochilor lui într-ai mei, simt frică și repulsie, scârbă, îmi vine să scuip, mă sfredelesc așa mici cum sunt, parcă mi-ar ghici gândurile, schițez un gest de dezgust și simt cum troleibuzul pleacă și cum mă îndepărtează încet, încet, cu o vagă durere în ceafă, privirea lui imboldindu-mă și blestemându-mi clipa... Și, ca o surpriză a acestei zile pline de zăpadă, stirea de la radiourile străine: gimnas-

ta noastră celebră, Nadia Comăneci, azi de 27 de ani, a trecut aseară granița clandestin, în Ungaria, împreună cu alte cinci-fase persoane.

Titel Constantin Șosea, Frica și... alle spaieme, București, Editura Victor Frunză, 1996, p. 340

Colet de la Ștefi: a făcut 68 de zile pe drum. Vopsea de păr pentru Voica. Permanentă ei grijă de a fi civilizată; panglică de mașină pentru mine, plus zeci de pachetele cu alimente. Ilie și Doina Radu, citind abia acum „Cina”, îmi scriu cât de îngroziiți sunt de represiunile din 1907. Treaba asta trebuie explicată, că o fac într-o lungă scrisoare, în care le expun cele trei aspecte ale răscăleii și represiunii: întâi, starea de decădere a țării prin prăbușirea dărea arendășiei și dependența ocultă a produselor noastre de băncile de la Viena și Budapesta; în al doilea rând, primejdia majoră care a existat de intervenție a armatelor austro-ungare și rusești, pentru înăbușirea răscăleii, și care ar fi reimpărtit Principatele Unite în regat în două protectorate și, în al treilea rând, „la grande peur”, marea groază care-i cuprinde pe toți stăpânii asediați de cei pe care îi exploatașeră în numele unor drepturi pe care le socoteau imuabile. De unde aspectele de nebulie ale unor represiuni. (...)

Am cumpărat trei mape de atelier „Corneliu Baba”. Trimit copiilor câte

una. Voica s-a cântărit: 40 kg. Eu știu că are 37, căci acul cântarului nu stă bine. Dar nu-i spun.

Mici balcuri: O vrabie ne-a intrat în odaie. În balcon altă vrabie (sau poate e aceeași!), care și-a făcut cuțulș în culele perdelii. Mă mișc încet ca să n-o sperii. Voica se uită la ea, nemișcată în pat. Ce emoționant lucru când natura vine către tine, după ce o trădezi fugind de ea!

Îi trimit îngerului meu, Radu, câteva materiale privindu-l pe tatăl lui, locotenentul Vasile Mănoiu, și pe locotenentul lui, locotenentul Gheorghe Mănoiu, logodnicul Ecaterinei Teodoroiu. Două fotografii din volumul 1918 la români, II, p. 1944, în care cei doi logodnici sunt fotografiați alături, și revista „Lupta întregului popor”, nr. 4/1989, cu altă fotografie a locotenentului Gheorghe Mănoiu, cu date biografice și relatarea morții lui de erou, pe Mures.

Stefan J. Fay, Caietele unui fiu risipitor. Fragmente de jurnal, București, Humanitas, 1994, p. 286-288

Am făcut pentru ultima oară de serviciu ca revizor. O problemă foarte „dificilă” se punea la un moment dat: mai întâi, semnătura lui Niculaie Stoian (poetul), care la început era cu șapte alfine, a fost culesă cu șapte drepte, deci mai palidă, ca nu cumva să pună în cumpănă semnătura se-

cretarului general al partidului care, mult mai sus și cu caractere mult mai mari și mai „negre”, semna un citat din Raportul la Congres; apoi s-a observat că, chiar așa palidă cum era, semnătura lui Niculaie „rivaliza” cu a lui Nicolae, care apărea cu verzele curșive în chiar textul poezii noastre. Atunci, ca să nu mai fie loc de comparație — cum semnătura lui N. Stoian nu mai putea fi micșorată — a fost recules numele Șefului lui „de rând”, așa încât, ironia sortii, a devenit și el „om de rând”.

De-ale gazetăriei de azi, care are o singură „misiune”: aceea de a-l proslăvi pe un singur om, demontând toate epitele și hiperbolele, toate expresiile de elogiu și omagiere.

Leonard Gavrilu, Jurnalul anului revoluționar 1989, Pașcani, Editura Moldopress, 2004, p. 90

Vizita Mariannei Jeffman care mi-a povestit despre editura Evi Bonnier, sugerându-mi să public nuvelele mele la ea. O zi binecuvântată, aproape de ziua de naștere a tatălui meu. Timpul care adormise parcă s-a arțit trezit și mă îndeamnă clar la acțiune. Dar mereu cu senzația că odihna mea este activă cât timp inima bate cu secretul meu, mai întâi, semnătura lui Niculaie Stoian (poetul), care la început era cu șapte drepte, deci mai palidă, ca nu cumva să pună în cumpănă semnătura se-

Gabriela Melinescu, Jurnal suedez II (1984-1989), Iasi, Polirom, 2002, p. 286-287

PAȘAPORT SPRE O VIAȚĂ LIBERĂ

(Urmare din pag. 1)

Nici unul dintre cei prezenți nu-și mai amintește cât a durat, ce și-au spus sau ce au mâncat. „Îmi aduc aminte doar că orchestra din restaurant cânta „Lambada”. Și că Nadia s-a ridicat la sfârșit și, înainte să plece, ne-a spus: „Chiar dac-ar fi să vă cumpăr, și tot o să vă aduc la mine”, relatează Adrian Comăneci, fratele Nadiei. „Pe urmă am ieșit fără să mă uit înapoi. Știam că, dacă întorc capul, n-o să mai pot pleca”, povestește și Nadia.

Drumul

În aceeași noapte a pornit la drum. Un drum de șase ore pe arătura, alături de alți șase indivizi și de un cioban pe post de călăuză. Știu că trebuie să țină tot timpul dreapta, că altfel ajung iar în România. „Ni s-a spus să nu aprindem brichete, să nu facem gălăgie și să nu fugim dacă suntem somați sau dacă cineva vine după noi.” În partea cealaltă îi așteptau doi români americani, cu mașinile. „Era un frig... a fost îngrozitor.

La un moment dat am ajuns la o apă, care era cam înghețată, și nu știam cât e de adâncă. Au luat-o înainte niște băieți, să vadă până unde e. Le trecea de brâu.” Au făcut o singură oprire, extrem de scurtă. Undeva în zonă se auzea din beznă lătrat de câini. Au așteptat câteva momente, după care, siguri că pe ei nu i-au „mirosit”, și-au continuat drumul. Abia mai târziu au aflat că acei câini erau ai grănicerilor, care tocmai oprișeră un alt grup care încerca să treacă granița. „Am avut o baftă... dacă nu erau ocupați cu oamenii ăia, poate ne prindeau pe noi”, crede Nadia. După șase ore au reușit să ajungă în Ungaria, însă nu la locul stabilit cu ceilalți doi. Deviaseră prea mult. „Atunci ne-au luat pe șase milițieni unguri și ne-au dus la secție. Acolo au aflat cine suntem și cine sunt eu. S-au purtat foarte bine cu noi. Ne-au spus că ne ajută, că ne cazează la un hotel o săptămână-două, cât ne trebuie ca să ne găsim de muncă.” Între timp au ajuns la poliție și organizatorii fugii și acolo au pus la punct următoarea escapadă: spre Austria. „A doua zi am plecat totuși devreme în cele două mașini ale americanilor. Mi-am lăsat buletinul la hotel, ca să nu se știe că plec. Știu că, la două ore după ce noi am fugit, la hotel a venit televiziunea.”

Urmise mapamondul cu performanțele ei sportive la numai 14 ani FOTO: Palatul Copiilor

Din Ungaria în Austria

Trecerea în Austria nu a fost cu mai puține peripeții. Nu puteau risca să se ascundă în portbagaje, pentru că vameșii verificau, prin sondaj, mașinile care treceau în Austria. Așa că au luat-o din nou pe arătură. „Am sărit vreo șase garduri, unele cu sarmă ghimpată. Și mai țin minte că am mâncat zăpadă de sete ce-mi era”, spune fosta campionă. Mașinile îi așteptau în Austria, chiar lângă frontieră. Cu câte un far spart, așa cum stabiliseră încă din Ungaria, ca să fie ușor de recunoscut. De aici, drumul spre libertate era ca și încheiat. A urmat o oprire la Ambasada SUA la Viena. „Acolo mă așteptau. Au optit toate demersurile și m-au întrebat când vreau să ajung în America. Era 10 dimineața și următorul zbor Pan American era la 12:15. Mi-au făcut toate actele, m-au dus cu mașina la

aeroport, am luat avionul și am ajuns în America.”

În sfârșit, în SUA

Sosirea fugareii Nadia Comăneci în SUA a înnebunit presa americană. Coborârea ei din avion pe Aeroportul JFK din New York a împărțit ecranele televizoarelor cu imaginile de la Malta, de la întâlnirea istorică a președintelui URSS, Mihail Gorbaciov, cu președintele SUA, George Bush. Între timp, acasă, nimeni nu știa exact care-i este soarta. O vreme, mama ei a știut că a murit împușcata la graniță. Nici o știre despre ea nu putea răzbi de cenzură, și nici ea nu îndrăznea să ia legătura cu cei de acasă. „Ales că, asupra familiei, presiunile regimului erau tot mai puternice. Fratele, cumnata și mama petreceau nopți întregi dânc cu subsemnatul la poliție. Camera cu medalia fusese sigilată, casa percheziționată

cu și fără acte în regulă, iar telefoanele blocate. Abia după Revoluție, Nadia și familia ei au putut lua legătura. Se întâmpla în primele zile ale lui ianuarie 1990. Atunci, o echipă CNN l-a sunat pe Adrian Comăneci și l-a invitat, împreună cu soția și cu mama lui, la Hotelul Intercontinental. „Eu nu știu din povestea asta decât ce mi-a povestit Adrian”, se scuză Nadia. E poate a cincea sau a șasea trimitere pe care o face, pe toată durata discuției, la memoria fratelui ei. „În minte că ne-au făcut legătura prin satelit. Eu eram în Los Angeles și totul se transmitea live la CNN. Eu îi vedeam, ei doar mă auzeau. Am plâns”, e tot ce poate ea să spună. Nadia Comăneci a ales America, pentru că însemna pentru ea tocmai ideea de libertate. Însă nu e foarte generoasă cu detaliile despre viața ei de acolo. Ce este sigur e că nu i-a fost ușor. Că i-a luat mult timp să se dezmeticească, să înțeleagă lumea în care practic

s-a aruncat. La scurt timp după ce a ajuns în SUA s-a mutat în Canada, la Montreal, orașul unde a devenit celebră în 1976. A locuit la familia unui prieten român, Alexandru Ștefu, și s-a menținut pe linia de plutire cu tot felul de acțiuni de promovare: interviuri, show-uri, reclame. Atunci l-a revăzut pe fostul gimnast Bart Conner, cel care i-a devenit mai târziu soț. S-a mutat la el, în statul Oklahoma, în 1991, când Ștefu a murit într-un accident. „Mi-a fost destul de greu. Cea mai mare problemă a fost că eram judecată nonstop, în primul rând pentru că alcineva vorbea în numele meu. Nu vreau însă să mai vorbesc despre el. M-a ajutat să plec și pentru asta îi sunt recunoscătoare. Poate nu tot ce s-a întâmplat a fost tocmai corect, dar am greșit și eu, a greșit și el, și până la urmă există un echilibru”, încheie Nadia.

Marius TUCĂ
Irina CRISTEA

Adrian Comăneci: „Poliția a făcut inventar la tot ce era în casă”

Într-un interviu acordat ziarului nostru, fratele Nadiei Comăneci, Adrian, își amintește calvarul suferit de familia sportivei după fuga din țară.

În prima seară după fuga ei am fost cu soția și cu încă un cuplu la restaurant și ne-am întors la 11 noaptea. În fața porții mele erau două mașini de miliție, milițieni, și ne-au săltat. Atunci au început interogatoriile. Ne-au ținut toată noaptea acolo. L-am luat pe „nu” în brațe, le-am spus că nu știam nimic că ea vrea să plece. În paralel, ei începuseră să facă cercetări. Dămineța m-au pus să semnez că sunt de acord să percheziționez casa. N-am avut încotro. Numai că am aflat mai târziu, de la vecini, că în toată noaptea în care am stat la secție s-au văzut lumini aprinse în casă. Deci, cred că ei intraseră deja fără acordul meu. Au intrat și a doua zi, cu mine de față.

Mă tot întrebau unde sunt banii, unde e aurul, dacă avem droguri. Au pus sigiliu la camera cu trofee, unde avea Nadia toate cupele, toate medalii. Au făcut inventar la toate bunurile,

telefonul nu mai putea fi folosit decât să dăm apeluri, nu să și primim. Apoi ne-a preluat o altă echipă, de la Miliția Capitalei. Alte interogatorii. Atunci ne-au spus: „Nu mai spuneți că nu știți, că avem dovezi că ați fost la Sănnicolau Mare”. Verificaseră și aflaseră că eu fusesem înregistrat la intrarea în oraș, și au descoperit până și fișa soției, de la dentist. Tot încercau să scoată de la mine cine este ghidul și cine s-a ocupat de toată treaba asta. Ne-au pus să facem schițe și să desenăm cine unde a stat la masa în noaptea petrecerii din Sănnicolau.

Au luat-o și pe mama. Au dus-o la secție, după care au adus-o acasă și, timp de câteva zile, au stat cu ea în casă. Nu dormeau acolo, veneau dimineața și plecau seara. Devenea din ce în ce mai greu, lucrurile au ținut până cu două zile înainte de evenimentele de la Timișoara. Atunci au început să ne cam lase în pace. Aveau informații că acolo o să fie ceva evenimente și nu-i mai interesa de noi.

Marius TUCĂ
Irina CRISTEA

ARTICOLUL ZILEI

Știința – puternică forță de producție

Pornind de la faptul că socialismul și comunismul nu pot fi edificate decât pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au pus un accent deosebit pe dezvoltarea cercetării științifice naționale și realizarea unui învățământ modern, strâns legat de viață, de cerințele de progres ale societății, capabil să asigure formarea unor cadre cu o temeinică specialitate pentru toate sectoarele vieții economico-sociale. (..)

Activitatea științifică, cercetarea românească au demonstrat, prin realizările remarcabile înregistrate, că îndreptățesc deplin înalta încredere și sprijinul ce le sunt acordate, contribuind la progresul neîntrerupt al patriei, la înflorirea neîntreruptă a economiei naționale, la triumful socialismului și comunismului pe pământul țării noastre. Astfel, cercetarea științifică românească a continuat să-și aducă o contribuție decisivă la îndeplinirea principalelor obiective asumate de poporul nostru în ce privește realizarea planurilor anuale, perfecționarea organizării și modernizarea tu-

turor ramurilor economiei naționale, creșterea nivelului tehnicii și calitatativ al întregii producții. Știința și-a asumat un rol deosebit în ce privește lărgirea bazei proprii de materii prime și materiale, asigurarea tehnologiei necesare, recuperării și valorificării materialelor refolosibile, elaborarea și aplicarea consumurilor de energie și materii prime, precum și punerea în valoare a unor noi surse și rezerve insuficient folosite.

În cadrul programelor de modernizare, cercetarea științifică și-a adus o contribuție sporită la re proiectarea produselor, pe criteriul asigurării unei înalte productivități, a unor consumuri reduse și a unei calități superioare. Gradul de înnoire a producției în ramurile prelucrătoare depășește, astfel, în acest an 67%. Totodată, ca urmare a aplicării măsurilor din programul de modernizare, pe nouă luni ale acestui an s-a obținut un ritm de creștere de 6,6% la producția-marfă industrială, în principal, pe seama sporirii productivității muncii.

Știința, nr. 14.697/1989

NE SCRUI CITITORII

Mici „infracțiuni” și obiceiuri

Mă numesc Șerban Alexandru și îmi aduc aminte că în 1989 mare bucurie a venit pe capul meu când mi-am achiziționat aparatul video mult visat. Bineînțeles obținut prin mijloace mai mult sau mai puțin legale, pentru că pe vremea aceea trebuia să ai ceva relații și pile să pui mâna pe așa ceva. Aparatul provenea din străinătate, așa că discreția a fost ceva esențial pentru a nu trezi suspiciuni. Mai ales când spioni erau peste tot și puteai fi părat cu ușurință tovarășului Nicolae.

Tranzacția avusese loc în București, că doar era Capitala și de acolo plecau toate. Eu fiind din Videle (jud. Teleorman) mi-am luat frumos aparatul într-o sacoașă de pânză, deoarece nu îmi permiteam să trezesc suspiciuni asupra mea, împachetat bine că mă aștepta călătoria spre casă. În gară bineînțeles era valvă mare, toată lumea avea bilete, nu ca în zilele de azi când lumea merge sub „aripa protectoare” a nașului. Zis și făcut, așa că iată-mă sosind pe strada mea cu un

zâmbet pisicos, cu aparatul în sacoașă și vorba aia cu mâna la palarie mă doare la bascheți.

Cum am intrat în casă am simțit mirosul pătrunzător de pește de care mă acrisem până peste cap, semn că în seara asta vom consuma iar pește prajit cu mămăligă, specialitatea țaranului român. Dar de... eu eram un țaran mai special, aveam video.

Sufrageria era tipică, cum erau toate sufrageriile dinainte de '89 parcă făcute la indigo, bineînțeles sub mottoul: cu cât e mai kitsch, cu atât mai bine. Lucrurile frumoase erau considerate a fi mileurile, bibelourile de portelan multe și alinate ca la armată pe bibliotecă, șterse și ele de praf o dată pe săptămână. Pe perete era obligatorie carpa cu „Răpirea din Serai” și decorată cu o ocaună mare în mijloc. Pe jos minunatele covoare persane și peste ele niște presuri să nu se „murdărească”. Așadar, desfac minunăția din cutie, o așez pe masă și încerc cât de cât să deslușesc chinezăriile scrise în manualul

de instrucțiuni, bineînțeles fără rost. Trei boabe de engleză știam și eu, am citit pe video: on, off și play. Era suficient pentru mine – apăsam pe ele că sigur trebuia să se întâmple ceva.

La modă atunci erau filmele cu chinezi, ușor sângeroase, dar drept să spun nu erau prea fantastice, dar în lipsă de ceva mai bun te multumeai și cu atât. Și parcă altfel te simțeai când vedeai cât de frumos arată aparatul video lângă televizor, cu un mileu deasupra și faimosul bibelou în formă de pește pus și el în mijloc, încoronând totul.

Parcă deja simteam invidia vecinilor, cum o să-și dea coate între ei când or să afle și cât o să se discute la colțul străzii pe tema asta. Și până la urmă cine vrea, să pună mâna să-și strângă bani că cine știe când se ivește vreo ocazie ca și în cazul meu.

Florina Cringea
(studentă la Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București)

REVOLUȚIILE DE CATIFEA

A ales libertatea

București, 28 noiembrie

Șiea îl părăsește. Nu Elena, ci Nadia, Nadia Comăneci. În urmă cu trei-sprezece ani, acest copil de un metru patruzeci și nouă și treizeci și nouă de kilograme, în vârstă de paisprezece ani și jumătate, subjugă milioane de telespectatori. Gimnasta română obține la Jocurile Olimpice de la Montreal un succes istoric: pentru prima oară în istoria Jocurilor, arbitrii îi acordă exclusiv nota zece. Nadia smulge trei medalii de aur, una de argint și două de bronz. Sovieticele, care sunt totuși specialiste în materie, se pomenește impinse în rândul unor simple figurante. Întreaga lume se pasionează pentru această femeie-copil, care ajunge româncea cea mai celebră.

În 1980, ea reiterează succesul la Jocurile Olimpice de la Moscova, luând două medalii de aur și două de argint. Nadia devine un portdrapel ideal pentru regim, drept care e răsfățată și apare negreșit alături de cuplul prezidențial. „Delfinul” – Nicu, fiul Ceaușeștilor – renumit pentru purtările sale deșănțate și bețiile nocturne, se îndrăgostește de simbolul atât de scump părinților săi. Dar frumoasa îl preferă pe centrul-inaintaș al unei echipe de fotbal care se afla în fruntea campionatului român. În 1984, ea hotărăște să se logodească. La ceremonie își face apariția Nicu, înconjurat de o mică armată de haidume ale Securității. Participarea

lor la petrecere se soldează cu o hecatombă: echipa de fotbal, decimată, nu mai este văzută jucând vreo câteva săptămâni, iar centrul-inaintaș dispăre de tot. Cât despre Nadia, aceasta se cufundă în depresie și se lasă în voia sorții, căutându-și consolare în alcool și ajungând la vreo șaptezeci de kilograme.

Ajunsă „prizonieră de lux”, Nadia izbutește, pe 28 noiembrie 1989, să părăsească clandestin România, trecând prin Ungaria și le declară ziaristilor următoarele: „În România, beneficiam de o situație financiară bună, de un apartament confortabil, de o casă frumoasă... Am preferat libertatea”. Fosta campionă l-a trădat pe „Geniul Carpaților”, atât de mândru de simbolurile sale. Nadia Comăneci se mai bucură și acum în țara ei de o reputație extraordinară. Toți românii vor afla vestea prin intermediul posturilor de radio străine și „dușmane”. Acest fapt divers, simbolic și revelator, se adaugă schimbărilor bruște înregistrate de politica internațională, începutului de rezistență a unor anumiți intelectuali și contestației venite din partea unor ciudați membri de partid – pentru a nu mai vorbi de acțiunile opozițiilor istorici.

Christian Duplan, Vincent Girel, Viața în roșu, Nesupușii, Varșovia, Praga, Budapesta, București, vol. IV, București, Editura Nemira, 2000, p. 206-207.

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMAȚII

Toată lumea plătește impozitul!

Tovarășului Marian Schunek din București, care ne descria modul incorect de comportare a proprietarului casei în care locuia, obligându-l pe chiriaș la plata impozitului clădirii vreme de trei ani, Consiliul popular al sectorului 1 al Capitalei îi comunică faptul că va putea compensa sumele plătite cu titlul de impozit (obligatie a proprietarului) în contul chiriei, invitându-l, totodată, pe petent, la Consiliul popular pentru perfectarea contractului de închiriere în condițiile articolului 60 din Legea 5/1973.

De la Ministerul Muncii, Ioan Anghelută din București primește următoarele lămuriri: „Potrivit prevederilor Decretului nr. 19/1986, promovarea muncitorilor în categoria A-V și următoarele se face numai după însușirea de către aceștia a cunoștințelor și deprinderilor necesare exercitării unei a doua meserii, stabilită de conducerea unității, în raport cu necesitățile producției, dovedită cu certificat de calificare (policalificare) eliberat în condițiile legii. Din scrisoarea dvs. rezultă că aveți certificat doar în meseria de instalator electrician în construcții. În consecință, dacă una din cele două meserii menționate de dvs., este necesară realizării producției la întreprinderea la care lucrați, puteți urma un curs de policalificare organizat de unitate, iar după absolvire să vi se elibereze certificatul de calificare.”

Roxana P. Manolescu
Flacăra, nr. 48/1989

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI
O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri,
numai cu **JURNALUL NAȚIONAL** **10,9** LEI

CEL MAI CITT ZIAR DE CALITATE

www.jurnalul.ro

Cartile se distribuie la chioscuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

Întâlnirea Bush – Gorbaciov din Malta și Lech Walesa, spaimetele ministrului de Externe al lui Ceaușescu

(Urmare din pag. 1)

Această lipsă de poziție, de fermitate pe mine mă pune pe gânduri și pe noi toți ar trebui să ne pună pe gânduri. De aceea, trebuie să acționăm foarte energetic pentru pregătirea lor politică, pentru orientarea lor politică, pentru fermitatea lor politică”, s-a arătat ofensat Ion Stoian în ședința respectivă, după cum reiese din stenograma acesteia, cu nr. 12/S/416, aflată în Arhivele diplomatice.

Ion Stoian remarcă în puținul timp de când preluase portofoliul Externelor că diplomația românească se afla într-o stare pe care o caracteriza ca fiind de „totală neorientare”. Neamintind nici un cuvânt despre izolarea tot mai accentuată a țării, le-a reproșat celor prezenți la ședință că trimișii României socialiste nu se întâlnesc cu personalități în țările în care erau acreditați. „Unii ne trimit telegame extrem de lungi. O să facem împreună cu tovarășii adjuncți o telegramă circulară în acest sens. Nu să ne inundăm cu tot felul de lucruri minore în câte șase-șapte pagini; în patru pagini cu lucruri care nu-și găsesc explicație de ce le transmit, în loc să-și bată mintea cu ce personalități politice să se întâlnească, să aibă contacte, ce să le spună, unde să acționeze caută să «ciugulească» din presa locală, din toate părțile, să le reunească, să le pună cap la cap și ne «vând» o marfă zice-se nouă, de proastă calitate, nefolositoare. Nu avem nevoie de așa ceva!”, spunea categoric Ion Stoian. În sprijinul afirmațiilor sale, a dat exemplul misiunii diplomatice de la Paris. „M-am întâlnit cu toți lucrătorii din exterior din Franța (...) și de fiecare dată le-am cerut: «leșiți din această cetate», că ambasada de la Paris este o cetate. «leșiți dincolo de ziduri, treceți la acțiune, folosiți mijloacele pe care le aveți, treceți la întâlniri cu oameni politici, cu deputați, personalități (...) Poftim, citiți ce vine de la Paris. Nu primiți informații politice decât luate din ziarele franceze, se rezumă totul la retransmiterea unor știri pe care le cunoaștem din Agres-urile primite cu două zile înainte, nu primim decât știri din ziare, nici o discuție politică, dar absolut nici una!”, și-a prezentat liderul MAE nemulțumirea.

George Bush și Mihail Gorbaciov, doi lideri politici fericiți pentru rezultatele întâlnirilor bilaterale din 1989 FOTO: Jonathan Utz/AFP/MEDIAFAX

României Socialiste din noiembrie 1989 unul dintre principiile de politică externă care, în opinia lui, trebuia promovată cu multă perseverență în perioada următoare era neamestecul în treburile interne. Ion Stoian nu aducea întâmplător vorba despre acesta în ședința Biroului Executiv al Consiliului de conducere al MAE din 28 noiembrie 1989, ci pentru că „evenimentele arată că se încearcă repetarea unor practici vechi în viața politică internațională, de nesocotire a intereselor popoarelor, de nesocotire a independenței lor, a dreptului de a-și rezolva singuri soarta, de a-și alege, se încearcă să se aplice, și se

aplică, forme, metode vechi, care nesocotesc aceste principii”. Șeful diplomației RSR le-a explicat adjuților săi ce are în vedere, și anume întâlnirea dintre Bush și Gorbaciov din Malta, care se prefigura, cerându-le în același timp ca discuția să rămână doar în acel spațiu, „lată, de exemplu, numai pentru dvs., să nu se răspândească: sunt atâtea știri în legătură cu apropiata întâlnire Bush – Gorbaciov în apele Mediteranei, speculații, și nu numai speculații, despre obiectul acestei întâlniri și al discuțiilor care vor avea loc. Cert este un lucru: toate ideile convocate spre aceea că vor discuta, de exemplu,

procesele care au loc în țările socialiste. Aceasta este o manifestare crasă – dacă va avea loc, și probabil va avea loc, o asemenea discuție pe o astfel de temă – de amestec în treburile interne ale altor țări. Ele pot fi discutate, așa cum a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, între conducătorii țărilor socialiste, problemele mari ale construcției socialiste, fiecare partid, fiecare guvern, fiecare popor are dreptul să aplice, în funcție de condițiile din țara respectivă, principiile socialiste, dar nu pot fi discutate aceste chestiuni cu țări capitaliste și mai ales între două mari puteri”, se arată categoric Ion Stoian.

În același timp, ministrul de Externe al RSR trasa sarcini diplomaților români pentru ca aceștia să își exprime ferm poziția referitoare la „ideile nebuloase” privind Casa Comună Europeană. „Atât ideea dezideologizării, cât și formularea privind Casa Comună Europeană merg ambele în direcția topirii, dizolvării independenței și suveranității naționale, undeva într-un spațiu necunoscut; înainte se spunea «cazanul comun», și noi (...) în acțiunile noastre să prevedem poziții ferme de apărare a principiilor politice și de respingere a unor astfel de practici”, afirma hotărât liderul MAE.

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU
Cascadelor 5-7 Militari încadrează economist contabilitate, șef coloană, revizor tehnic pentru coloana Brașov, Craiova, Cluj și Bacău. De asemenea, mai încadram mecanici reparații auto, mecanic pompe de injecție, vopșitor auto, tâmplar, conducători auto, tractoriști rutierști, mașiniști.

VÂNZĂRI
Vând dubluradiocasetofon Samsung, set cabluri video. Cumpăr foto-tapet, Eurocart, storcător fructe.
Vând landou, bicicletă, mașină spălat vase, foto aparat Reflex.
Vând frigider Zili, mașină cusut Veritas, televizor Opera, motor electric, monofazic.

vremea

În țară, vremea a fost rece, cu cerul mai mult noros în estul țării. Temporar a nins, pe alocuri, în regiunile estice și cu totul izolat în rest. Vântul a prezentat unele intensificări, mai ales în estul țării cu viteze până la 60-70 km/h. Temperaturile maxime au marcat o scădere, în-deosebi în nordul, centrul și estul țării, unde au fost cuprinse între -6 și 2 grade, iar în celelalte regiuni între -2 și 4 grade. Minimele nocturne, în general de la -15 la -5 grade.

tv 28 noiembrie 1989

19:00 Telegenial
Înfăptuim hotărârile marelui forum al comunistilor români!
19:30 Congresul al XIV-lea – Congresul marilor victorii socialiste
Pe temelele industrializării
Redactor Mădălina Tudor
19:45 Suprema unitate de granit. Cântec patriotice, revoluționare
20:00 Hotărârile Congresului al XIV-lea al partidului – mobilizator program de muncă pentru întregul nostru popor
Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice
Redactor Octavian Cepraga
20:20 Teatru tv
Cătălina
Adaptare tv după piesa „Ecaterina Teodoroiu” de Nicolae Tăutu
Cu: Marioara Sterian, Mircea Albulescu, Corado Negreanu, Emil Hossu, Ion Marinescu, Constantin Cojocaru, Traian Stănescu, Daniel Tomescu, Ion Pavlescu, Costel Constantin, Ruxandra Sire-teanu, Gh. Șimonca, Ovidiu Moldovan, Gh. Dănilă, Liana Mărgineanu, Dumitru Dimitrie, Paul Nadolschi
Regia artistică Constantin Dicu
21:50 Telegenial
22:00 Închiderea programului

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Dorință de libertate în „țara cutremurată de istorie”

În ultimele zile ale lui noiembrie 1989, o emisiune la Radio Europa Liberă a fost consacrată citirii unei scrisori primite de la un student din România. „Ceea ce adâncește contururile acestei dezbateri interioare, preciza prezentatorul, și limpezeste mesajul acestei scrisori, este perspectiva etic-religioasă.”

„Mă numesc Rădoi Ion și sunt student la Academia de Studii Economice, Facultatea de Comerț, Secția E.S.A.P.T. (Economia serviciilor de alimentație publică și turism) grupa 405. Îmi este greu să încep această scrisoare, deoarece știu că s-ar putea să fie ultimele gânduri ce le pot comunica concetățenilor mei. Știu că faptul de a-ți dori libertatea și de a lupta pentru dobândirea ei, la noi, în această țară cutremurată de istorie, chiar în secolul acesta când lumea își schimbă fața spre lumină, aici la noi se plutește cu spaimă, oprimare, sânge și chiar cu viața. Sunt conștient de monstruoza, de ororile ce le-a adus și le continuă acest regim impus, acest fals și antihristic al istoriei, dar știu totodată că fără protest, sacrificii și luptă nu se pot schimba niște realități atât de grave. Nu vreau să adresez această scrisoare președintelui țării, nici celor ce îl apară îndeaproape, celor care-l înconjoară cu idolatrie, deoarece este evident faptul că acești oameni sunt de mult în afara relației cu adevărul, în afara oricărei autorități morale autentice, în afara regretului pentru atrocitățile comise din ordinul, prin dorința și mijlocirea lor, în esență în afara oricărei omenii.

Și n-ar avea nici un rost, căci trezirea lor este imposibilă.
Oricum, din greșelile și omisiunile voastre profita și vor profita acești oameni ai răului, acești farisei, criminali nepedepșiți de viață. Vor profita desigur atât timp cât noi le vom permite. Vouă vreau să mă adresez, vouă celor ce vreți să trăiți alături, vouă ce vă simțiți și sperați ca viața voastră, a celor din această țară, să nu rămână în mocirla minciunii, în ură și rău, în urtănia zilei, în acest cimitir ce ne înconjoară, vouă celor ce trudiți pentru a amără bucată de pâine, vouă celor pe care grijile și sărăcia vă înving zi de zi; vouă ce sunteți forțați să mergeți înainte orbește, mințind, recurând la expediente, numai și numai pentru a supraviețui.

Nu vreau totodată ca în această scrisoare să insist asupra situației dezastroase a economiei românești. Aceasta este cunoscută de toată lumea. Aș vrea însă să întreb poporul meu, pe cei ce mă ascultă (dacă, desigur, mi se îngăduie): ce ne mai înțelegem oare să trăim astfel, să mai acceptăm un mod de viață atât de degradat? Și pentru că i se spune acestui regim regim comunist și se insistă atât de mult pe importanța clasei muncitoare, mă voi adresa întâi vouă, muncitorii din România. (...)

Cât timp vei mai accepta să te mintă, să îți promită chiar condiții ideale și drepturi depline, chiar de a te implica în viața social-politică, iar în realitate să fii ținut în „inchiisoarea silnică”? Zi de zi, sub autoritatea celor ce nu-și merită locul, zi de zi nevoiți să tac, să înduri numai pentru această așa-zisă democrație. Ei te amenință în ascuns să nu vorbești împotriva lor, și se spune că și te dă destul, că nu ai dreptul să ceri mai mult, că trebuie să stai la locul tău, că oamenii competenți o să se ocupe de problemele tale, că tu nu ești capabil să înțelegi niste rațiuni economice superioare... Dar copiii tăi, familia ta vor rămâne în aceeași situație economică precară, apatia crește, lipsurile sunt din ce în ce mai amenințătoare, și aceasta, tot din rațiuni economice superioare. Nu îți este oare evident că totul nu e decât ideologie falsă, că rațiunile economice trebuie să fie în slujba muncii tale și nu în detrimentul rezultatelor ei.

Asta vrei, desigur, și ești conștient că acele condiții dorite nu le poți avea decât într-o societate bazată într-adevăr pe libertatea individului, pe asigurarea drepturilor cetățenești fundamentale. Un singur răspuns e de ajuns: oricine observă că faptele nu concordă cu teoria, că rezultatele, fenomenele sunt contrare ei; nu înseamnă însă că trebuie negată orice teorie, ci că ea trebuie schimbată astfel încât cerințele tale firești să nu fie considerate ca false și neintemeiate.
Ori acest lucru nu se poate realiza într-o societate lipsită de libertate, într-o țară condusă de un regim polițienesc, în această dictatură ce a adus atâtea sărăcie, foamete și umilință pentru poporul nostru și așa destul de încercat de istorie.

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, Secția română

Părintele Arsenie Boca a plecat într-o lume fără urmăritori

Supranumit Sfântul Ardealului, părintele Arsenie Boca plecă Domnul cu puțin înainte de schimbarea regimului comunist din România, la 28 noiembrie 1989, după o boală la pat de câțiva ani și după o viață virtuoasă, plină de suferințe și nedreptate, dar de care nu s-a plâns nicio dată. Interesant este cum acest părinte duhovnicesc cu atât de mare influență asupra credincioșilor din toată țara a fost nevoit să trăiască departe de slujirea preoțească foarte mult vreme de mulți ani, dorindu-și a fi limitat înrăurirea sa asupra oamenilor, dar nereușindu-se decât întărirea acestora în credință. Născut la Vata de Sus, Hunedoara, în 1910 din părinți simpli, cel care avea să devină mai târziu Părintele Arsenie avea numele lumesc de Zian Valeriu Boca. A studiat la Liceul „Avram Iancu” din Brad, la Facultatea de Teologie din Sibiu, unde l-a cunoscut pe marele profesor Dumitru Stăniloae, împreună cu care a tradus Filocalia. Se pare că această lucrare l-a și convins să intre în monahism în 1939. Când Mitropolitul Nicolae Bălan a aflat că înclină în pictură, l-a trimis la studiul la Academia de Arte Frumoase din București, unde, în paralel, audia și cursurile lui Nichifor Crainic de la Facultatea de Teologie.

După un timp de studiere a meșteșugului picturii în Muntele Athos și în Chișinău, părintele Arsenie s-a întors la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, în 1941 fiind hirotonit preot. O dată cu intrarea în mănăstirea transilvaniană au început atât creșterea renumelui său de duhovnic înțelept, dar și perioada sa de probleme cu autoritățile comuniste. Autoritățile erau extrem de deranjate că atât de multă lume îl caută și îi ascultă sfatul, că are o atât de mare influență în rândul oamenilor. Însă când un preot călugăr îndrăznește să spună credincioșilor răspicat, în biserică, adevăruri de neconceput într-un regim ateist, atunci există șanse sigure de pedepsire a unui asemenea om. Iată cum apare părintele Arsenie într-o fișă de Securitate. „În predicile sale către populiare întrebuintează expresii cu subînțeles religios, care ar putea fi interpretate și în sens politic, așa de exemplu expresia: Lupii vor fi sfâșiiați de către oile atacate”, care a fost explicată în felul următor: „Credincioșii, deși mai mulți la număr, nu vor fi suprimați de puterea numerică

a celor lepădați de credință, atât timp cât vor fi strânsi în jurul bisericii”. Nu poate fi anchetat pentru acest fapt, intrucât nu îndeplinește elementele unei infracțiuni”, spune informatorul (conf. „Părintele Arsenie Boca, obiectivul „Bratuș”, Ed. Patmos).

Atunci s-a căutat motivul care să constituie infracțiunea. Și s-a găsit unul plauzibil: în 1944, părintele Arsenie l-a adăpostit pe Nichifor Crainic la Sâmbăta, când acesta era căutat de Securitatea Statului. Prima arestare a părintelui Arsenie a fost în 1948, ca proaspăt transferat la mănăstirea Prislop. Era considerat conducătorul unei formațiuni legionare, lucru absolut neadevărat, părintele fiind chiar unul dintre criticii Mișcării. Era însă ușor să acuzi de așa ceva pentru a fi apoi dus la închisoare fără drept de apărare. A mai fost adusă apoi o vină la dosarul său: în perioada 1949-1950 l-a găzduit la Prislop pe călugărul Antonie Plămădeală (viitorul mitropolit). Securitatea a încercat mai întâi discreditarea sa prin trimiterea unei femei la mănăstire care să îl compromită dar planul nemergând, părintele fiind nu doar un om foarte moral, ci și foarte inteligent. Anchetat, eliberat, apoi iarăși arestat în 1951, părintele a fost trimis la Canal, de data aceasta. În urma presiunilor făcute de starețul Dometie și de maicile de la Prislop care cereau eliberarea părintelui Arsenie altfel va urma o răscoală a credincioșilor din Ardeal, Patriarhul Justinian a intervenit pe lângă Teohar Georghescu în soluționarea cazului. Cert este că a fost eliberat după un an. Întors la mănăstire, nu a mai predicat oficial, dar a fost arestat din nou în 1955 și trimis de la Timișoara, la Jilava și la Oradea, apoi eliberat după un an. În 1959 a fost obligat să părăsească viața călugărească și preoția. Venit la Schitul Maicilor din București, s-a angajat pictor la Atelierele Patriarhiei de aici și a continuat toată viața să fie pictor, fără a mai avea voie să slujească în biserică. Lumea însă venea puhoi pe oriunde se afla părintele Arsenie, ascultându-i cuvintele de învățătură. Securitatea l-a urmărit până în anul morții, însă el și-a trăit cu demnitate viața de simplu credincios, chiar dacă, în condiții normale, putea fi cel puțin episcop.

Daniela CĂRLĂA ȘONTICĂ

SALUTĂRI DIN... VASLUI!

Ilustrată tipărită de Editura SPORT-TURISM și difuzată de Poșta Română

amintiri

OMULUI MODERN, UTILAJE MODERNE!

ciocanul
ciocanul
sortimentele

perforator
perforator
diverse de lanțuri

P 90
P 53
cu role

UZINA INDEPENDENȚA — 5181U
str. Karl Marx nr. 33, tel. 210.00, telex. 012734

Meserii

ORIZONTAL: 1) Culegător mecanic tipograf. 2) Capac. 3) Lucrător în subteran – Cu frecvență redusă (fem.). 4) Măsură agrară – Octavian Cotescu – Folosit de crotlor. 5) În noiembrie – Cocă. 6) Afecțiune tratată de orielist – Soare mitologic. 7) Strănge rodul ogorilor. 8) Pronume – Tesătură groasă. 9) Localitate rurală – Dublare! – În primele rânduri! 10) Instrumentist.
VERTICAL: 1) Prelucrător de materiale. 2) Aici (reg.) – Muncitor metalurg. 3) Interval cuprins între două sunete ale gamei aflate la distanță de nouă trepte (muz.) – Pană – Primele tonuri! 4) Supraveghează funcționarea unei mașini de lucru. 5) În materie! – Autorul unui scenariu despre metroul bucurestean (Romulus) – În arpeggiu! 6) Iridiu – Produs avicol – Dur. 7) Rang medieval. 8) La războiul de țesut – State. 9) Infirmerie – Românie în codul rutier – Întreprinderea „Suveica”. 10) Remorcare.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Informația Bucureștiului, 1989